

Розділ 31 Розслідування підпалів та інших злочинів, пов'язаних із виникненням пожеж

§ 1. Криміналістична характеристика підпалів та інших злочинів, пов'язаних з виникненням пожеж

Підпали та інші злочини, пов'язані з виникненням пожеж, спричиняють збитки господарству, майну, життю та здоров'ю громадян. Основним завданням при розслідуванні цих злочинів є дослідження всіх обставин, пов'язаних з пожежею, встановленням причин, виявленням винних в її виникненні.

Кримінальне законодавство України передбачає відповідальність за умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК), знищення або пошкодження лісових масивів (ст. 245 КК), терористичний акт (ст. 258 КК), порушення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами (ст. 267 КК), незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин (ст. 269 КК), порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 270 КК), порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах (ст. 273 КК), порушення правил ядерної або радіаційної безпеки (ст. 274 КК) та ін.

Криміналістична характеристика цього виду злочинів включає:

- а) способи вчинення злочину;

- б) способи приховування злочину;

- в) сукупність найбільш типових слідів;

г) дані про особу злочинця;

г) дані про особу потерпілого.

Можна виділити підпали: а) від легкозаймистих речовин; б) з використанням спеціальних пристроїв; в) при створенні умов, що сприяють самозайманню; г) при порушенні правил пожежної безпеки.

Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки трапляються в разі: а) експлуатації опалювальних, освітлювальних, інших приладів; б) використання приладів, установок, устаткування, не обладнаного протипожежним захистом; в) ведення робіт з відкритим вогнем; г) порушення правил зберігання, перевезення, виготовлення різних легкозаймистих речовин та матеріалів.

До основних способів приховування підпалів належать: знищення слідів злочину, знарядь і засобів підпалу, інсценування обстановки, що вказує на випадкове виникнення пожежі. Способи приховування пожежі внаслідок порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки такі: маскування слідів (знищення приладу, внесення змін в обстановку, фальсифікація документів, що підтверджують справність обладнання та наявність протипожежного захисту, тощо), іноді — інсценування підпалу.

Залежно від того, де мали місце підпал чи пожежа внаслідок порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ви-робництво, сільськогосподарські об'єкти, установи та ін.), з'ясовуються обстановка, місце, час, шляхи проникнення і відходу, способи вчинення підпалу, особи, які мають доступ до об'єктів. Такі дані дозволяють висунути версії про подію, її причини, осіб, які вчинили злочин, інсценування пожежі з метою приховування іншого злочину (вбивства, розкрадання, диверсії).

Найбільш типовими слідами, пов'язаними з вчиненням названих злочинів, є сліди дії полум'я (попіл, залишки матеріалів, що не згоріли, сліди плавлення і палих речовин), а також дії окремих осіб (сліди взуття, рук, знарядь злому, транспортних засобів тощо).

Злочинця слід шукати серед осіб, інтереси яких пов'язані зі знищенням даного об'єкта чи майна. У деяких випадках підпал може здійснювати піроман. Відомості про особу потерпілого можуть орієнтувати слідчі органи відносно характеру події, її мотивів, особи злочинця, причин та умов, що сприяли вчиненню злочину.

У разі порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки коло осіб, які притягаються до відповідальності, обмежене суб'єктами, які мають відношення до діяльності та дій, що спричинили подібні порушення.

Основними джерелами відомостей про обставини злочину і особу злочинця можуть бути першочергові слідчі дії та оперативно-розшукові заходи: огляд місця події, виявлення та допит свідків, призначення окремих видів експертиз.

§ 2. Обставини, що підлягають з'ясуванню

Відповідно до ч. 6 ст. 101 КПК органи державного пожежного нагляду є органами дізнання у справах про пожежі і порушення проти-пожежних правил. Організація роботи органів дізнання регламентується КПК, Положенням про органи дізнання в системі МНС, затвердженим наказом МНС України від 27 квітня 2004 р. № 187, і будується за центральним, територіальним та місцевим принципами з урахуванням оперативної обстановки з пожежами.

Питання взаємодії органів внутрішніх справ та органів державного пожежного нагляду з розслідування пожеж та злочинів, пов'язаних з ними, регламентуються наказом МВС України та МНС України від 26 серпня 2003 р. № 943/302 «Про взаємодію органів внутрішніх справ України та органів Державного пожежного нагляду МНС України в попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, пов'язаних із пожежами».

Обставини, що підлягають з'ясуванню у справах про пожежі, визначаються залежно від характеру події. Так, у справах про підпали необхідно з'ясувати: а) спосіб вчинення і використані засоби; б) об'єкти; в) винну особу; г) співучасників; ґ) мотиви і мету; д) чи не було вчинено якого-небудь іншого злочину; е) наслідки; є) матеріальну шкоду; ж) причини та умови, що сприяли вчиненню цього злочину.

У справах про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки обставинами, що підлягають з'ясуванню, є: а) які вимоги пожежної безпеки порушено (не додержано), в яких діях це виявилось; б) причини порушення; в) причинний зв'язок між діями і виникненням пожежі; г) винна особа; ґ) наслідки (заподіяння значних матеріальних збитків, шкоди здоров'ю людей тощо); д) причини та умови, що сприяли виникненню пожежі.

§ 3. Початковий етап розслідування

Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування підпалів і порушень встановлених законодавством вимог пожежної безпеки:

а) є дані про подію злочину та спосіб його вчинення, особа злочинця невідома; б) є дані про подію злочину, проте спосіб його вчинення і особа злочинця невідомі.

Типові слідчі ситуації у подальшому можуть бути диференційовано: 1) пожежа виникла внаслідок підпалу чи порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки певною особою; 2) з'ясовані обстановка і механізм розвитку пожежі після її виявлення, викликані нею шкідливі наслідки, але не встановлені обставини виникнення пожежі, її осередок, безпосередня причина, а також причетні до неї особи.

Залежно від ситуації слідчий обирає оптимальні слідчі дії, оперативно-розшукові заходи, а в окремих випадках — тактичні операції, спрямовані на затримання злочинця, виявлення речових доказів, встановлення документів, що стосуються забезпечення пожежної безпеки, з'ясування причин та умов, що сприяли виникненню пожежі.

Розслідування пожеж, встановлення винних у них конкретних осіб завжди пов'язані з певними труднощами. Це пояснюється, з одного боку, різноманітністю об'єктів і чинників, що сприяють виникненню пожеж, а з другого — тим, що швидке поширення вогню, яке супроводжується високою температурою, а іноді вибухами та іншими явищами, не тільки істотно змінює обстановку на місці пожежі, а й знищує предмети і сліди, що вказують на її причини. З'ясування обставин виникнення пожежі та її причин вимагає від слідчого різнобічних знань та професійної майстерності, тісної взаємодії із спеціалістами, організованості і спостережливості, вміння швидко орієнтуватися не тільки в обстановці на місці події, а й у ситуаціях, що виникають у процесі її розслідування.

Типові версії про причини пожеж: 1) недодержання вимог пожежної безпеки; 2) підпал (мотиви його можуть бути конкретизовані — через помсту, з метою приховування іншого злочину тощо); 3) само-займання речовин чи матеріалів унаслідок неправильного їх зберігання; 4) стихійні явища (удар блискавки та ін.).

Підстави для побудови першої версії — встановлені на початково-му етапі розслідування дані, що вказують на: а) порушення вимог розміщення обладнання і опалювальної (освітлювальної) системи чи експлуатації електроопалювальних та інших небезпечних у пожежно-му відношенні приладів; б) порушення вимог зберігання вогненебезпечних речовин чи матеріалів; в) випадки порушення вимог пожежної безпеки, що раніше мали місце.

Підстави для побудови другої версії: а) декілька осередків пожежі; б) умови, що сприяли поширенню вогню; в) пальні та легкозаймисті речовини в неналежних місцях; г) умови, що перешкоджають швидкій ліквідації вогню; г) виникнення вогню в місцях зберігання матеріальних цінностей, документів; д) виявлення трупа зі слідами насильницької смерті.

Підстави для побудови третьої версії: а) неналежне зберігання самозаймистих речовин; б) проведення ремонтних, електро-, газозварювальних робіт у безпосередній близькості

від пальних матеріалів та речовин; в) порушення технологічного і температурного режимів при переробленні чи зберіганні вибухонебезпечних і легкозаймистих речовин та ін.

Підстави для побудови четвертої версії: явища, пов'язані з діями сил природи (гроза, буря, що викликала коротке замикання дротів, та ін.).

Значну складність становить побудова версій про осіб, причетних до виникнення пожежі. У зв'язку з цим повинні бути виявлені всі особи, які перебували до пожежі на даному об'єкті, з'ясовані місце і час їх перебування, всі види робіт, які вони виконували, тощо. Показання кожної з цих осіб повинні бути не лише зафіксовані, а й перевірені.

Першочергові слідчі дії при розслідуванні пожеж:

а) огляд місця події;

б) призначення пожежно-технічної, судово-медичної, криміналістичних експертиз;

в) обшуки у підозрюваних осіб;

г) освідування;

г) допити свідків та потерпілих;

д) допит підозрюваних осіб.

§ 4. Особливості тактики проведення окремих слідчих дій

Огляд місця події у справах про пожежі повинен проводитися не-гайно. До цього запрошуються як спеціалісти: інженер-електрик, інженер-будівельник (якщо є дані про те, що поширенню пожежі сприяли конструктивні дефекти будівництва), інженер-хімік (якщо є припущення про можливе самозаймання речовини) та інші відповідно до специфіки об'єкта, що оглядається.

Під час огляду місця події особлива увага приділяється вивченню обстановки і слідів, що дає змогу з'ясувати: а) осередок пожежі; б) обставини, що сприяли поширенню вогню; в) час виникнення пожежі; г) її причини; г) засоби підпалу; д) винних; е) стан протипожеж-них засобів та заходів; е) характер і розміри заподіяних збитків. При огляді трупа необхідно зафіксувати позу, визначити ступінь обгоряння, наявність кіптяви в дихальних шляхах, слідів боротьби та ін.

Огляду місця події має передувати опитування очевидців, осіб, що брали участь у гасінні пожежі, потерпілих. У процесі опитування слідчий з'ясовує: коли, за яких обставин виникла пожежа; хто перший побачив вогонь, дим; якого кольору вони були, як поширювалося полум'я; хто із сторонніх осіб був на місці пожежі; хто і як гасив пожежу, чи не було в процесі горіння вибухів тощо.

При огляді місця події слідчий передусім встановлює осередок пожежі: за характером і напрямом поширення вогню (показання свідків) або руйнувань, ступенем обгоряння і задимленості предметів. Температурний режим при горінні залежить від характеру, кількості та розташування палих матеріалів, доступу та напряму руху повітря, інших умов, інтенсивності горіння тих чи інших матеріалів.

Час виникнення пожежі визначають за характером руйнувань, ступенем обгоряння окремих предметів.

Причини пожежі встановлюють за слідами та речовими доказами, якими є: предмети, облиті пальною рідиною, обвуглені сірники, за-лишки свічок, бікфордових шнурів, пляшки з-під пальних сумішей, різні пристрої, що сприяють підпалу або швидкому поширенню вогню, а іноді й частини одягу, документи підпалювача.

Важливо вивчити стан опалювальної та освітлювальної систем, виявити ознаки порушення протипожежних правил у процесі експлу-атації опалювальних приладів, які могли бути джерелом пожежі.

Якщо внаслідок пожежі є жертви, необхідно встановити: а) в якому місці виявлено труп; б) позу трупа в момент виявлення (поза «боксер» свідчить про прижиттєвий характер ушкоджень); в) ушкодження на трупі (від високої температури, вогнестрільної рани; ушкодження, за-подіяні внаслідок обвалу будівлі тощо); г) стан одягу та знайдених біля трупа предметів; ґ) наявність слідів пальної рідини на одязі і поблизу трупа (можливе свідчення самоспалення). Ці дані відображаються в протоколі огляду місця події.

У процесі огляду дуже важлива координація дій слідчого і оперативно-розшукових працівників.

Дані, одержані внаслідок огляду, нерідко являють собою вихідну ін-формацію для організації оперативно-розшукових заходів, пов'язаних з переслідуванням злочинця по «гарячих слідах», встановленням свідків, організацією системи загороджувальних заходів. При огляді місця події використовуються всі сучасні методи фіксації обстановки: фотозйомка (орієнтуюча, оглядова, вузлова, детальна), відеозйомка (особливо в разі необхідності фіксації обстановки, яку важко докладно описати в прото-колі огляду: протяжність території, динаміки події, значні руйнування тощо). До протоколу огляду слід додати схематичний план місця події.

Призначення судових експертиз. Найчастіше у справах про по-жежі призначається пожежно-технічна експертиза. За допомогою пожежно-технічної експертизи з'ясовуються: а) джерело виникнення вогню і шляхи його поширення; б) технічні причини пожежі; в) не-справність протипожежної техніки і причини її виникнення; г) чи можливе загоряння певної речовини з тих чи інших причин (від іскри, недопалка); ґ) чи можливе самозаймання певної речовини залежно від конкретних умов; д) чи не було короткого

замикання; е) чи правильно змонтовані та експлуатувались опалювальні та освітлювальні прилади; є) чи можливе спалахування певного матеріалу від вказаного джерела з відомої відстані; ж) які пожежонебезпечні властивості має та чи інша речовина; з) чи всі заходи пожежної безпеки були додержані при ви-конанні певних робіт; и) причини, що сприяли виникненню і поши-ренню пожежі, та заходи щодо їх запобігання.

Якщо на місці події виявлено труп, призначається судово-медична експертиза, яка вирішує такі питання: а) причина смерті; б) час на-стання смерті; в) характер і походження ушкоджень на трупі; г) чи викликані ушкодження обвалом частин будівлі, що горіла; ґ) прижит-теві чи посмертно спричинені вогнем ушкодження, та ін.

Для з' ясування складу предметів, які згоріли, і виявлених речовин, їх властивостей, інших питань, що мають значення для розслідування, призначається судово-хімічна експертиза. На її розв' язання залежно від обставин, що з'ясовуються, можуть бути поставлені такі питання:

а) чи не містять попіл, зола та обвуглені залишки домішок пального; б) чи немає на предметах, вилучених з місця пожежі, слідів пальних речовин; в) що являла собою речовина спаленого предмета за даними дослідження золи чи обвуглених залишків; г) що являє собою вміст осередку пожежі; ґ) чи могло виникнути самозаймання речовини, що знаходилася на місці пожежі, та при яких умовах; д) чи схожа речови-на, виявлена на місці пожежі (пальні матеріали), на речовину, вилуче-ну під час обшуку у підозрюваного.

У слідчій практиці трапляються випадки, коли результати судово- хімічної експертизи щодо складу досліджуваної золи спростовують заяви матеріально відповідальних осіб про майно, що згоріло, його характер і сприяють викриттю злочинів проти власності.

Так, дослідження золи, надісланої на судово-хімічну експертизу у справі про підпал промтоварного магазину, спростувало заяву завіду-вача магазину про те, що згоріло близько 300 м натурального шовку в рулонах. Дані судово-хімічного дослідження вказували на те, що зола за своїм характером і походженням є продуктом згоряння бавовняної тканини і гумового взуття.

При розслідуванні підпалів і порушень встановлених законодав-ством вимог пожежної

безпеки широко використовуються також висновки дактилоскопічної, трасологічної, судово-балістичної, судово-почеркознавчої експертизи.

Криміналістичні експертизи, що призначаються у справах про пожежі, вирішують такі питання: а) встановлення особи за слідами пальців рук і босих ніг; б) ідентифікації взуття за слідами, зброї — за стріляними кулями і гільзами, особи — за почерком (записки, залише-ні на місці події); відновлення змісту документів, що згоріли, тощо.

Обшук має бути проведено своєчасно і ретельно. Під час обшуку слідчий може виявити знаряддя і засоби підпалу, взуття, в якому підпалювач був на місці події, рушник, ганчірки, одяг зі слідами палих речовин, залишки тканин або частини предметів, знайдених на місці підпалу. Під час обшуку можуть бути знайдені пляшки з палими рідинами; листи з погрозами підпалу або такі, що свідчать про неприязні стосунки, та інші матеріали. Обшуку в приміщенні передують обшук особи підозрюваного: кишень одягу, взуття, де можуть бути сліди палих речовин, кіптява, сажа або сліди дії вогню. На виявлене в ході обшуку майно підозрюваного в підпалі накладається арешт з метою забезпечення відшкодування матеріальних збитків.

Відповідно до ст. 193 КПК підозрюваний може бути підданий освідуванню з метою виявлення на ньому слідів обпалення або палих речовин.

Допит свідків і потерпілих у справах про пожежі проводиться, як правило, після огляду місця події. Обсяг і характер питань, що з'ясовуються у свідків та потерпілих, обумовлені слідчими версіями, спрямованими на встановлення причин пожежі. Однак до моменту допиту вони не завжди бувають чітко сформульовані. У всіх випадках виявлення пожежі у свідків і потерпілих доцільно з'ясувати обставини:

а) що стосуються моменту виникнення пожежі та передували їй (стан протипожежних пристроїв, додержання правил експлуатації освітлювальних і опалювальних приладів, їх технічний стан, місце й час виникнення пожежі, колір полум'я, диму, його запах, поширення вогню, особи, які перебували поблизу, вибігали з будинку та ін.);

б) що є підставою для встановлення причини пожежі (стан опалювальної системи, виявлення пристосувань для підпалу, наявність декількох осередків пожежі, дані про

недбале поводження з опалювальними приладами, встановлення попередніх випадків загоряння внаслідок недбалого поводження з недопалками, сірниками тощо);

в) що вказують на особу, винну в підпалі або порушенні протипожежних правил (хто погрожував підпалом, кого бачили біля пожежі перед подією чи втікаючим з місця події, хто порушив протипожежні правила, хто останнім виходив з приміщення та ін.).

Залежно від характеру слідчої версії про причину пожежі і винну особу можуть з'ясуватися й інші питання. Зокрема, при перевірці версії про підпал: чи не було погроз відносно підпалу, з ким перебуває у неприязних стосунках потерпілий, хто конкретно підозрюється, як поведився підозрюваний до пожежі та після неї, кого бачили поблизу місця пожежі тощо.

За наявності даних про те, що причиною пожежі є порушення проти-пожежних правил, слідчий з'ясовує у допитуваних: чи не було порушення правил з боку підозрюваних осіб, який стан обладнання (опалювального, освітлювального), режим зберігання самозаймистих і легкозаймистих речовин, стан протипожежної охорони на об'єктах та ін.

Допит підозрюваного. Залежно від даних, одержаних в результаті проведення першочергових заходів, і обставин, пов'язаних із затриманням підозрюваного, його допит має певну специфіку. Якщо підозрюваного затримано на місці події, то під час його допиту слід з'ясувати: чому він там опинився, що робив, яку мету переслідував, яке відношення має до об'єкта пожежі, в яких стосунках перебуває з особами, які мешкають чи працюють на цьому об'єкті, чи не погрожував він кому-небудь підпалом, чи не є його дії актом помсти тощо. Він також повинен пояснити свою поведінку (чому був на місці події, чому тікав та ін.), походження плям пальної рідини на одязі, слідів обпалення на тілі, інші обставини, пов'язані з його затриманням.

У процесі допиту докладно з'ясовуються дії підозрюваного, події, що передували пожежі (де був, з ким, коли пішов, хто і коли його бачив) та супроводжували її (у зв'язку з чим перебував у тому чи іншому місці, які інструменти і предмети мав при собі, де вони знаходяться тощо).

Якщо підозрюваний допитується через деякий час після події злочину, необхідно використовувати раніше виявлені докази з метою отримання правдивих свідчень та перевірки його показань.

Допит обвинуваченого передбачає з'ясування широкого кола обставин. При підготовці до нього необхідні: а) аналіз зібраних на по-чатковому етапі розслідування доказів і визначення кола питань; б) вивчення даних про особу обвинуваченого; в) обрання прийомів допиту, визначення доказів, які можуть бути використані для викриття обвинуваченого у випадку заперечення ним вини.

У процесі допиту з'ясовуються: мета та мотиви підпалу; причини недодержання встановлених законодавством вимог пожежної безпеки; спосіб вчинення злочину; стосунки з особами, яким заподіяно шкоду через підпал; час вчинення підпалу; приготування до нього; чи були співучасники; чи мали місце погрози з боку обвинуваченого; які обставини сприяли виникненню пожежі. Відомості, які повідомляє обвинувачений, слідчий зіставляє з іншими доказами у справі. Під час допиту обвинуваченому оголошуються фрагменти з висновків пожежно-технічної, судово-хімічної, інших видів експертиз, пропонується по-яснити конкретні факти, встановлені експертизою.

Виймка проводиться відповідно до вимог ст. ст. 178-186, 187¹, 188, 189 КПК. Підготовка до цієї слідчої дії полягає у визначенні документів, що мають значення у справі: у справах про порушення протипожежних правил — копії приписів державного пожежного нагляду, креслення заводських корпусів, схеми газоопалювальної та електро-систем та ін.; у справах про підпали — акти ревізій з установленням фактів нестачі товарів, копії прибутково-видаткових документів, а також документів, що відбивають час і хід навантажувально-розвантажувальних робіт, тощо. Предметом виймки можуть також бути контрольно-вимірвальні прилади, відомче листування (накази, розпорядження, інструкції, акти та ін.).

Відтворення обстановки та обставин події, як правило, пов'язано з встановленням можливості бачити чи чути те, що відбувалося. Рідше проведення такої дії спрямовано на перевірку можливості самозаймання певних речовин у тих або інших умовах, за винятком випадків, коли названі дослідження проводяться в лабораторних умовах у зв'язку з призначенням експертизи. Проведення дослідних дій для встановлення можливості самозаймання, загоряння при певному впливі або розташуванні предметів пов'язане з труднощами. Важко також оцінити результати такого відтворення, визначити його доказове значення. Наприклад, відхилення температурного режиму за певних умов,

характер хімічних процесів, що відбуваються в матеріалах і речовинах, які стикаються, багато в чому впливають на результати відтворення тих чи інших обставин, а отже, і на можливість оцінки походження конкретних явищ. Це необхідно враховувати при підготовці слідчого експерименту.

Наприклад, при розслідуванні пожежі шляхом відтворення обстановки та обставин події виникла необхідність з'ясувати, чи може загорітися шовк, що знаходиться на відстані 2 м від тріснутої лампи розжарювання. Проведення дослідів показало, що нитка розжарювання при падінні в разі руйнування скляного балона електролампи за зазначених умов загоряння не викликає, оскільки вона стикається з шовком вже в обугленому і охолодженому стані. Отримані в результаті проведеного за участю спеціалістів експеримента дані були використані слідчим для спростування версії обвинуваченого про можливість загоряння шовку за описаних умов.

Перевірка показань на місці проводиться з метою зіставлення пояснень свідків, обвинувачених з фактичними обставинами і обстановкою пожежі. Це дозволяє з'ясувати низку обставин, пов'язаних з виникненням пожежі, зокрема, місце осередку пожежі, її поширення, колір полум'я і диму, поведінку окремих осіб тощо, а також намітити нові версії, виявити речові докази, що мають значення для подальшого розслідування.

§ 5. Профілактичні дії слідчого при розслідуванні пожеж

Попереджувальна діяльність при розслідуванні пожеж здійснюється на підставі даних про причини та умови, що сприяють їх виникненню. Вони встановлюються органами державного пожежного нагляду, а також у процесі розслідування злочинів, пов'язаних з підпалом чи порушенням вимог пожежної безпеки.

Причини, що сприяють виникненню пожеж: недодержання адміністрацією вказівок державного пожежного нагляду, неусунення виявлених внаслідок перевірки недоліків і

несправностей, необережне поводження з вогнем, порушення правил зберігання паливно-мастильних матеріалів, легкозаймистих та вибухонебезпечних речовин. Органи державного пожежного нагляду на підставі узагальнення і аналізу зазначених причин та умов, а також практики органів розслідування і даних експертних досліджень здійснюють профілактичну діяльність як безпосередньо, так і через органи влади і управління, а також адміністрацію установ та підприємств, добровільні пожежні дружини та ін.

Основною формою профілактичних дій слідчих органів є подання про причини та умови, що сприяють виникненню пожеж, до відповідних державних органів та інших організацій за матеріалами розслідування конкретних кримінальних справ.

Такі подання згідно зі ст. 23¹ КПК повинні містити конкретні висновки: а) про причини та умови, що сприяли виникненню пожежі; б) про осіб, винних у порушенні вимог пожежної безпеки, чи таких, що вчинили підпал; в) щодо заходів, які необхідно вжити до усунення цих причин і умов. Мотивоване подання слідчого з конкретної справи про пожежу, складене на підставі всебічного аналізу встановлених під час розслідування обставин її виникнення, причин та умов, що їй сприяли, є основним процесуальним документом профілактичного характеру, а також одним з найбільш ефективних засобів запобігання злочинам, пов'язаним з порушенням встановлених законодавством вимог пожежної безпеки.

Запитання для самоконтролю

1. Які злочини можуть бути пов'язані з виникненням пожеж?
2. Які існують види підпалів?
3. Які існують способи приховування пожеж та підпалів?

4. Якими нормативно-правовими актами регламентується діяльність органів дізнання в системі МНС України?
5. Які обставини підлягають з'ясуванню у справах про пожежі?
6. Які типові слідчі ситуації можуть виникати на початковому етапі розслідування підпалів і порушень встановлених законодавством вимог пожежної безпеки?
7. Які існують типові версії про причини пожеж?
8. Які першочергові слідчі дії характерні для розслідування пожеж?
9. У чому полягають особливості огляду місця події у справах про пожежі?
10. Які експертизи найбільш часто призначаються у справах про пожежі?
11. Які питання можуть бути вирішені за допомогою пожежно-технічної експертизи?
12. Які питання можуть бути поставлені на вирішення судово-хімічної експертизи по даній категорії справ?
13. Які обставини необхідно з'ясувати у свідків при розслідуванні пожеж?

14. Яку специфіку має допит підозрюваного при розслідуванні пожеж?

15. Чи існують особливості проведення відтворення обстановки та обставин події по даній категорії справ?

16. Які причини сприяють виникненню пожеж?